

Vergaderjaar 2009–2010

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 248

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2009

Onderstaand doe ik u de geannoteerde agenda toekomen ter voorbereiding van de VTE-Raad over energie die op 7 december a.s. bijeen zal komen in Brussel.

Het voorzitterschap zal tijdens de Raad een toelichting geven op de principe-akkoorden die het Zweeds voorzitterschap bereikte met het Europees Parlement over de richtlijnen op gebied van energie-efficiëntie, namelijk de herziening van de kaderrichtlijn Energie-etikettering, de herziening van de richtlijn energieprestaties van gebouwen en de richtlijn labeling banden. Daarnaast zal de Raad de voortgang bespreken van twee voorstellen op het gebied van energievoorzieningszekerheid, te weten de verordening leveringszekerheid aardgas en de verordening inzake mededeling aan de Commissie van investeringsprojecten met betrekking tot energie-infrastructuur. Ook zal er een gedachtewisseling plaatsvinden over de Commissiemededeling «Investeren in de ontwikkeling van koolstofarme technologieën». Tenslotte zullen Commissie en voorzitterschap de Raad informeren over diverse internationale ontwikkelingen op energiegebied, alsmede over de stand van zaken rondom de energieprojecten uit het Europees economisch herstelplan.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

GEANNOTEEERDE AGENDA VTE-RAAD (ENERGIE) D.D. 7 DECEMBER 2009

Agendapunt	Behandeling
Energie-efficiency: <ul style="list-style-type: none">• herziening van de Kaderrichtlijn Energie-etikettering• herziening van de richtlijn energieprestaties van gebouwen• richtlijn labeling banden	Informatie voorzitterschap/Commissie
Energievoorzieningszekerheid: <ul style="list-style-type: none">• Verordening inzake mededeling aan de Commissie van investeringsprojecten met betrekking tot energie-infrastructuur• Verordening leveringszekerheid aardgas	Bespreking voortgang
Commissiemededeling Investeren in de ontwikkeling van koolstofarme technologieën (SET-Plan)	Gedachtewisseling
Internationale relaties	Informatie voorzitterschap/Commissie
Energieprojecten in het kader van het Europees economisch herstelplan	Informatie voorzitterschap/Commissie

Energie-efficiëntie

De Commissie heeft voorstellen gedaan op gebied van energie-efficiëntie met als doel energiebesparingen te realiseren op diverse belangrijke gebieden, zoals energieverbruikende apparaten, gebouwen en transport. De voorstellen worden gedaan onder de noemer van de tweede strategische herziening van het Europese energiebeleid (SER II) en dragen bij aan doelstellingen van energievoorzieningszekerheid en duurzaamheid. Nederland is groot voorstander van de versterkte Europese inzet op het gebied van energiebesparing en -efficiëntie. Voor het realiseren van de nationale besparingdoelstelling van 2% per jaar is Nederland voor een groot deel afhankelijk van Europees beleid.

a. Herziening richtlijn energieprestatie van gebouwen

Op 17 november heeft het Zweedse voorzitterschap een principe-akkoord bereikt met het Europees Parlement en de Commissie over de herziening van de Richtlijn Energieprestatie van gebouwen. Het voorzitterschap zal tijdens de Raad een toelichting geven op het bereikte akkoord. Een formele stemming is voorzien in een latere Raad, nadat het EP in plenaire zitting het voorstel formeel heeft goedgekeurd. Uw Kamer zal in een separate brief worden geïnformeerd over de inhoud van het principe-akkoord en de finale appreciatie van het kabinet.

b. Herziening Kaderrichtlijn energie-etikettering

Op 17 november bereikte het Zweeds voorzitterschap eveneens een akkoord met het Europees Parlement en Commissie over de herziening van de Kaderrichtlijn Energie-etikettering (hierna: Kaderrichtlijn). Het voorzitterschap zal tijdens de Raad een toelichting geven op het bereikte akkoord. De Kaderrichtlijn vormt een raamwerk, waarbinnen afzonderlijke richtlijnen voor de diverse productgroepen worden vastgesteld. Het energie-etiket voorziet de consument van standaardinformatie over onder andere het energieverbruik van een product.

Het voorstel beoogt de reikwijdte van de Kaderrichtlijn te verbreden van huishoudelijke apparaten naar alle energiegerelateerde producten met een significant effect op het energieverbruik, zoals isolatiematerialen en

ovens voor de industrie. De reikwijdte wordt daarmee in overeenstemming gebracht met de Kaderrichtlijn Ecodesign. De uitbreiding van het toepassingsgebied van de Kaderrichtlijn energie-etikettering maakt deel uit van het actieplan voor energie-efficiëntie en van het communicatie- en actieplan inzake duurzame consumptie en productie en een duurzaam industriebeleid. Voorts creëert het voorstel de mogelijkheid om per productgroep verordeningen of besluiten te publiceren in plaats van afzonderlijke richtlijnen. Deze hoeven dan niet eerst omgezet te worden in nationale wetgeving. Hierdoor kan straks binnen beperkte tijd de verplichting tot etikettering van nieuwe producten worden opgelegd. De richtlijn ecologisch ontwerp (Ecodesign) werkt al volgens dit principe.

Nederland is een voorstander van de herziening van de Kaderrichtlijn en ondersteunt de verbreding van de reikwijdte van de Kaderrichtlijn. Dit vergroot het potentieel van de richtlijn om bij te dragen aan het Europese doel om het energieverbruik rond 2020 met 20% te reduceren. Door de reikwijdte in overeenstemming te brengen met de Kaderrichtlijn Ecodesign, wordt bovendien een goede wisselwerking tussen etikettering en minimale milieunormen mogelijk gemaakt. Ook zet Nederland zich reeds geruime tijd in voor een vernieuwing van het etiket, zodat de meest zuinige apparaten zich weer kunnen onderscheiden van de middelmaat.

Een belangrijk deel van de discussie was gericht op de lay-out van het label. Het Europese Parlement (EP) heeft afgelopen voorjaar in eerste lezing een amendement aangenomen om de A-G lay-out die voor bestaande labels geldt, vast te leggen in de Kaderrichtlijn in plaats van in de diverse productrichtlijnen. Vervolgens zijn de onderhandelingen over de vormgeving van het etiket in een politieke patstelling terechtgekomen. Om deze patstelling te doorbreken heeft de Commissie een consumentenonderzoek naar de herkenbaarheid en het begrip van verschillende etiketvarianten uitgezet. De uitkomsten van dit onderzoek waren verrassend. Niet de gesloten A-G vormgeving heeft de voorkeur van de consument, maar een aanvulling van de A tot G schaal met plusjes (A+, A++, etc.). De resultaten van het onderzoek zijn voor Nederland aanleiding geweest om het oorspronkelijke standpunt, te weten een gesloten A-G schaal, te heroverwegen en het compromisvoorstel van het Zweedse Voorzitterschap te steunen. De kern van dit voorstel is dat de A tot G schaal wordt uitgebreid met maximaal drie klassen: A+, A++ en A+++, waarvan alleen de zuinigste klasse de donkergroene kleur krijgt. Voorts zal per productgroep worden bezien wanneer herijking van de schaal nodig is. Dit voorstel is acceptabel bevonden door de verschillende partijen. Nederland is hier positief gestemd over.

De kritische uitlatingen van Nederland tijdens de onderhandelingen over de verplichting voor aanbestedende diensten om voor aankopen boven de € 15 000,- uitsluitend producten met een bepaald etiket te kopen lijken effect te hebben gehad. In de definitieve tekst is opgenomen dat lidstaten zich zullen inspannen om zuinige producten te kopen voor aankopen boven de Europese aanbestedingsdrempels. Een wettelijke verplichting om de energielabels toe te passen bij overheidsinkopen is daarmee van de baan. Ook is de Nederlandse wens overgenomen om een verwijzing op te nemen naar de horizontale aanbestedingsrichtlijn voor drempelwaarden, zodat er geen verwarring over verschillende Europese drempelwaarden kan optreden. De overheid blijft duurzaam inkopen volgens de criteria van het programma Duurzaam Inkopen.

Het EP heeft tijdens de onderhandelingen stevig ingezet op een verplichting voor het vermelden van de energieklassen in productadvertenties. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, waren kritisch over een algemene verplichting voor alle productadvertenties. Om tot een politiek akkoord te

komen met het EP bleek het uiteindelijk noodzakelijk om in bepaalde situaties, namelijk wanneer in productadvertenties energiegerelateerde informatie of de prijs wordt vermeld, het vermelden van de energieklassen te verplichten. Ten slotte is afgesproken dat de herziene Kaderrichtlijn en de onderliggende productrichtlijnen in 2014 worden geëvalueerd. Dat is van belang om onder andere de effectiviteit te kunnen beoordelen. Nederland heeft zich sterk gemaakt om bij deze evaluatie ook het begrip van het vernieuwde energielabel te onderzoeken.

Nederland is een voorstander geweest van de herziening van de Kaderrichtlijn en een aanpassing van het energielabel. Derhalve is Nederland ook verheugd dat de onderhandelingen tot een succesvolle uitkomst hebben geleid.

c. Richtlijn labeling banden

In oktober jl. hebben de Raad, de Commissie en het EP een akkoord bereikt over het voorstel voor een verordening voor een bandenlabel. Deze verordening zal van kracht worden per november 2012. Tijdens de Raad zal het voorzitterschap dit akkoord toelichten.

Met de verordening wordt beoogd de consument informatie te verschaffen over de energiezuinigheid van banden. Om dit doel te bereiken bevat de verordening informatieverplichtingen over de eigenschappen van de band voor zowel bandenfabrikanten als distributeurs. Voor de zogenaamde C1 en C2 type banden (respectievelijk banden voor personenauto's en lichte bedrijfsvoertuigen) geldt dat deze informatie zichtbaar dient te zijn voor de consument/eindgebruiker in de vorm van een sticker op de band of middels informatie in de directe nabijheid van de band. De consument moet in staat zijn om deze informatie te kunnen zien vóór de aankoop. Voorts dient de leverancier de eindgebruiker te informeren over de eigenschappen van de band op of bij de factuur van de gekochte banden.

Voor de zogenoemde C3 type banden (zware bedrijfsvoertuigen) geldt deze verplichting niet. Wel geldt voor alle drie de types een informatieverplichting over de bandenkenmerken in reclamemateriaal, websites en technisch informatiemateriaal van autoleveranciers, bandenproducenten en leveranciers.

Het label is een multi-criteria label dat behalve een classificatie voor de brandstofefficiëntie (rolweerstand) ook een classificatie bevat voor de veiligheid van de banden (zogenoemde *wet grip index*). Daarnaast vermeldt het label de geluidsproductie van de band door de toevoeging van een geluidsclassificatie. Laatstgenoemde is conform de Nederlandse wens om de consument beter te informeren over de geluidseigenschappen van de band.

Energievoorzieningszekerheid

Bespreking voortgang

a. Herziening verordening inzake mededeling aan de Commissie van investeringsprojecten met betrekking tot energie-infrastructuur

De Raad zal de voortgang bespreken van het voorstel voor herziening van de Verordening die voorziet in de monitoring en rapportage van investeringsprojecten op het gebied van energie-infrastructuur. Het voorstel beoogt het bestaande monitorings- en rapporteringssysteem aan te passen en verder te versterken. Het voorstel is in juni door de Commissie gepresenteerd, waarna de bespreking in Raadsverband op 10 november jl. is gestart.

Het voorstel voorziet in het opstellen van een gemeenschappelijk kader voor een tweejaarlijkse rapportage van lidstaten aan de Commissie over investeringsprojecten op het gebied van energie-infrastructuur in de sectoren gas, aardolie, elektriciteit, biobrandstoffen en op het gebied van vervoer en opslag van kooldioxide. Het gaat om investeringsprojecten waarvan de uitvoering reeds is gestart of binnen een termijn van vijf jaar zal aanvangen. Voor plannen met betrekking tot het uit bedrijf nemen van energie-infrastructuur geldt een termijn van drie jaar. Een verbeterd monitoringsysteem zal de Commissie in staat stellen om een sectoroverschrijdende analyse te maken van de vooruitzichten en structurele ontwikkelingen in de EU op energiegebied. Daarnaast wordt hiermee beoogd eventuele hindernissen voor het doen van investeringen op te sporen. De Commissie is van mening dat er momenteel nog te weinig relevante en gevalideerde gegevens beschikbaar zijn om de ontwikkelingen op sectoroverschrijdende wijze te kunnen monitoren.

Nederland staat positief tegenover de grondgedachte en doelstelling van het voorstel. Een effectief monitoringsysteem op EU-niveau kan de transparantie voor overheden en marktpartijen vergroten. Daarnaast kunnen de verzamelde informatie en gegevens een bijdrage leveren aan de formulering van het Europese en nationale beleid op het gebied van energie-infrastructuur.

Over een aantal onderdelen is Nederland echter kritisch. Nederland is van mening dat het voorstel geen onnodige administratieve lasten voor overheden en het bedrijfsleven dient te creëren. Op basis van bestaande wet- en regelgeving zijn lidstaten al verplicht informatie te verschaffen aan de Commissie over diverse aspecten van de energiemarkt. Nederland vindt dat het voorstel niet moet leiden tot een overlap van werkzaamheden. Informatie-eisen dienen dan ook goed op elkaar te worden aangesloten. Daarnaast maakt Nederland zich zorgen over de kwaliteit van de aangeleverde gegevens. Bedrijven worden gevraagd ver vooruit te kijken, waardoor investeringsplannen nog onvolledig of voorlopig kunnen zijn. Bedrijven kunnen bovendien terughoudend zijn met het verstrekken van bedrijfsgevoelige informatie. Dit kan zijn weerslag hebben op de kwaliteit en voorspellende waarde van de sectoranalyse. Het is daarom van belang dat goed naar de methodologie van deze analyse wordt gekeken. Tot slot vindt Nederland het belangrijk dat de betrouwbaarheid van de gevraagde informatie in het voorstel wordt gewaarborgd.

b. Verordening leveringszekerheid aardgas

De Raad zal de voortgang bespreken van het voorstel voor de Verordening leveringszekerheid aardgas. Hierbij is tevens een beknopte eerste formele discussie over een aantal inhoudelijke punten voorzien. De Commissie heeft haar voorstel afgelopen juli gepresenteerd. De verordening vervangt de bestaande richtlijn tot veiligstelling van de aardgasvoorziening (richtlijn 2004/67/EG) en is op verzoek van de Raad versneld ter hand genomen. Dit is mede ingegeven door de gascrisis tussen Rusland en Oekraïne van afgelopen januari. De behandeling van het voorstel zal onder Spaans voorzitterschap worden voortgezet.

De conceptverordening beoogt de leveringszekerheid van gas in de Europese Unie te versterken. De voorgestelde preventieve maatregelen en noodplannen dienen lidstaten beter in staat te stellen om de leveringszekerheid bij potentiële verstoringen te kunnen blijven garanderen. Tevens worden er minimumeisen aan infrastructuur gesteld. Voorts voorziet de ontwerpverordening in betere samenwerking en afstemming tussen de lidstaten, met een coördinerende rol voor de Commissie. Ook worden de lidstaten verplicht om een zogenaamde Bevoegde Autoriteit aan te wijzen

die verantwoordelijk is voor het opstellen van risicoanalyses, preventieve actieplannen en noodplannen. Op hoofdlijnen is er Unie-breed veel waardering voor het concept van de Commissie. Tegelijkertijd zijn er nog veel onduidelijkheden omtrent de uitwerking van het voorstel. Expliciete twistpunten tussen de lidstaten zijn mede hierdoor nog niet geïdentificeerd.

Nederland is de enige lidstaat met een omvangrijk exportpotentieel. Daarnaast beschikt ons land als enige lidstaat nog over aanzienlijke resterende gasreserves; de omslag van netto-exporteur naar netto-importeur wordt pas rond 2025 verwacht. Hierdoor bekleedt Nederland binnen de Europese Unie een unieke positie. Nederland acht het van groot belang om de soevereiniteit over nationale bodemschatten te behouden. In het huidige voorstel wordt dit onvoldoende gewaarborgd. Nederland zet zich dan ook in voor een betere verankering van het soevereiniteitsprincipe in de verordening. Nederland is daarnaast kritisch over de geclaimde bevoegdheden van de Commissie. Deze dienen niet verder te gaan dan noodzakelijk.

Nederland is tevens van mening dat de markt en marktpartijen zo lang mogelijk hun werk moeten kunnen doen. In het ontwerpvoorstel is de ruimte voor de markt om verstoringen op te vangen beperkt. Het is Nederland onduidelijk waarom de zogenaamde drietrapsraket uit de bestaande richtlijn niet meer wordt benadrukt. Volgens deze drietrapsraket is eerst de industrie aan zet om eventuele problemen met de gaslevering weg te nemen, daarna de lidstaat in kwestie en vervolgens de Europese Unie. Dit systeem heeft goed gefunctioneerd tijdens de gascrisis van afgelopen januari en is volgens Nederland een verstandige en adequate aanpak. Bovendien past deze aanpak bij de uitgangspunten van de interne markt. Nederland wil dit beter verankerd zien in het voorstel. Nederland is tevens kritisch ten aanzien van de voorstellen die de Commissie doet op het gebied van investeringen in de gastransportnetten. Nederland is het met de Commissie eens dat het belangrijk is om de interne marktwerking op dit gebied te versterken en de infrastructuur uit te breiden en te verbeteren teneinde de inter-connecties tussen lidstaten te verbeteren. Investeringsdienen echter wel noodzakelijk en kostenefficiënt te zijn.

Nederland onderkent ten slotte het belang van solidariteit ten tijde van een crisis. In een dergelijke situatie zou kunnen worden bezien in hoeverre producenten hun productie kunnen verhogen en/of gasstromen kunnen worden verlegd naar gebieden die kampen met een (ernstig) tekort. Nederland hecht er tegelijkertijd wel aan dat solidariteitsmaatregelen marktconform zijn en dat niet ingegrepen wordt in bestaande contracten. Nederland deelt de mening van de Commissie dat het bestaan van solidariteitsmechanismen niet betekent dat lidstaten niet meer hoeven te investeren in hun eigen voorziening- en leveringszekerheid. Dit blijft eerst en vooral een nationale verantwoordelijkheid.

Commissiemededeling Investeren in de ontwikkeling van koolstofarme technologieën (SET-Plan)

Gedachtewisseling

De Raad zal een discussie voeren over de mededeling «Investeren in de ontwikkeling van koolstofarme technologieën», waarin de Commissie de financiële consequenties presenteert van de realisatie van het eerder uitgebrachte Strategisch Plan voor Energietechnologie (SET-Plan). Voor de periode tot 2020 heeft de Commissie Routekaarten ontwikkeld om de ontwikkeling van koolstofarme technologieën te bevorderen, inclusief een aantal bijbehorende initiatieven, zoals het Europese Industriële Initiatief (voor de ontwikkeling van o.a. wind- en zonne-energie en CCS), het Intelligente Steden initiatief (voor de bevordering van energie-efficiënte technologie) en de Europese Energie Onderzoek Alliantie (voor meer samenwer-

king tussen nationale onderzoeksinstituten). De Commissie schat in dat de komende 10 jaar een extra investering van 50 miljard euro voor energietechnologisch onderzoek in de EU nodig zal zijn, wat bijna een verdrievoudiging van de jaarlijkse investeringen zou betekenen. Deze zal zowel privaat als publiek, en op zowel nationaal als EU-niveau, bekostigd moeten worden. De Commissie hint op een toename van het publieke aandeel in de investeringen, en daarbinnen op een toename van de EU-bijdrage. Voor een efficiënte aanwending van middelen zal versterkte coördinatie van de besteding van financiële middelen noodzakelijk zijn.

Gelet op de ambitieuze 20-20-20 doelen voor 2020 hecht Nederland zeer aan het SET-Plan. Hiermee is een kader geschapen om de Europese ambitie voor de ontwikkeling van koolstofarme technologie – met de bijbehorende economische kansen – te realiseren. Nederland ondersteunt op hoofdlijnen de initiatieven die de Commissie aankondigt in haar plan, waarbij lidstaten wel hun eigen prioriteiten moeten kunnen uitvoeren. Nederland onderschrijft de door de Commissie aangegeven noodzaak van inzet van meer financiële middelen voor onderzoek en technologieontwikkeling op het gebied van energie. Nederland is het met de Commissie eens dat het SET-Plan moet worden gefinancierd uit een mix van private en publieke middelen op nationaal en EU-niveau. Hierbij is het voor Nederland van essentieel belang dat het aan lidstaten is om te bepalen, hoe zij hun eigen middelen willen aanwenden. Nederland vindt het vanzelfsprekend dat het reeds bestaande KP7-budget, voornamelijk het onderdeel Energieonderzoek maar waar mogelijk ook gerelateerde onderdelen, wordt ingezet om de ambities in het SET plan te helpen realiseren. Nederland stelt zich wel op het standpunt dat – voor die maatregelen waar moet worden geput uit de EU begroting – dit moet passen binnen de huidige Financiële Perspectieven. Aangezien het SET-Plan een meerjarenplanning betreft, zal het ook zijn beslag moeten krijgen in de Financiële Perspectieven van 2014–2020. Nederland is van mening dat het aandeel van middelen voor onderzoek, ontwikkeling en demonstratie ten behoeve van klimaatmitigatie binnen de nieuwe Financiële Perspectieven kan toenemen. Een concrete invulling van de nieuwe Financiële Perspectieven, inclusief een mogelijke herallocatie van middelen, zal onderwerp zijn van de budget herziening en de volgende financiële programmering. Nederland zal de Commissie vragen om de financiering van het SET-plan nader te onderbouwen en zal op basis daarvan zijn standpunt nader preciseren.

Internationale energierelaties

Informatie van het voorzitterschap en de Commissie

De Raad zal door de Commissie worden geïnformeerd over diverse internationale ontwikkelingen op energiegebied. Naar verwachting zal de samenwerking met de Verenigde Staten worden besproken en zal worden ingegaan op de recent opgerichte EU-VS Energieraad. Tevens zullen de energierelaties tussen Oekraïne en Rusland aan de orde komen. Voorts zullen de lidstaten naar verwachting geïnformeerd worden over de stand van zaken rondom de Energiegemeenschap, met specifieke aandacht voor de ministeriële raad van 18 december 2009 in Zagreb.

Energieprojecten uit het Europees economisch herstelplan

Informatie van het voorzitterschap en de Commissie

Voorzitterschap en de Commissie zullen de stand van zaken toelichten rondom de € 4 miljard die het kader van het Economisch herstelplan beschikbaar is gesteld voor de ondersteuning van energieprojecten op gebied van inter-connectie (€ 2,4 miljard), wind op zee (€ 0,6 miljard) en CCS (1 miljard). Nederland dingt mee naar € 180 miljoen voor één

CCS-project en een deel van € 165 miljoen (samen met zeven andere lidstaten) voor de ontwikkeling van een elektriciteitsnetwerk op zee (North Sea Grid). De Commissie heeft met name het gezamenlijke voorstel van EON en Electrabel voor een CCS-project op de Maasvlakte positief beoordeeld. Ook de twee voorstellen die TENNET heeft ingediend in het kader van de North Sea Grid, namelijk voor een kabel tussen Denemarken en Nederland (COBRA) en een verdubbeling van de huidige verbinding tussen Noorwegen en Nederland (Norned 2) kregen een positief oordeel. Op basis van deze beoordeling is de Commissie in gesprek getreden met de betrokken projecten, met het oog op een spoedige afsluiting van subsidieovereenkomsten.